

**Den norske
Forfatterforening**

Årsmøtet 22. mars – 23. mars 2025

VELKOMMEN TIL DEN NORSKE FORFATTERFORENINGES ÅRSMØTE 2025

PRAKTISKE OPPLYSNINGER

Fullmakter må være levert til fullmaktskomiteen før klokken 11.00 søndag.

Eventuelle vedtaksforslag skal skrives på egne ark, som ligger på sekretariatets bord, eller sendes på e-post til post@forfatterforeningen.no, etter å ha varslet sekretariatet.

Reiseregninger skal føres i eget skjema og sendes DnFs sekretariat etter møtet, sammen med billettene. Du kan be om å få tilsendt skjema i etterkant av møtet på post@forfatterforeningen.no.

Det vil være betjent garderobe utenfor møtelokalene lørdag og søndag, og her kan dere sette fra dere bagasjen før innsjekking og etter utsjekking. Vi ber likevel om at dere ikke legger verdisaker i garderoben.

Frokost for dem som har overnatting, serveres i Bristol Grill i 1. etasje. Det serveres isvann til lunsjen, ønskes det noe annet å drikke, må dette betales av hver enkelt.

Middagen lørdag kveld starter med en aperitiff kl. 19.00 utenfor Bristol Hall i 2. etg. Middag serveres i Bristol Hall.

Foreningen dekker drikke til middagen (vin eller mineralvann).

Etter middag er det mulig å kjøpe drikkevarer (ev. også avec) i baren. Baren i festlokalet har siste servering kl. 01.00.

Alle må ha sjekket ut fra rommene sine før møtestart søndag kl. 10.30!
Husk å betale eventuelle barregninger!

FORSLAG TIL DAGSORDEN

Lørdag 22. mars før lunsj

- 1 Utdeling av Ytringsfrihetsprisen 2024
- 2 Årsmøtet åpnes
Åpningstale ved leder
Presentasjon av gjester og nye medlemmer
Avdøde medlemmer minnes
Konstituering av møtet
Valg av referent
Valg av møteleder
Valg av fullmaktskomité
Valg av tellekorps
- 3 Godkjenning av dagsorden og forretningsorden
- 4 Kl og rettighetsavklaring v/Kopinor

Lørdag 22. mars etter lunsj

- 5 Utdeling av Tarjei Vesaas' debutantpris 2024
- 6 Årsberetninger (styrets til godkjenning, rådets, opptakskomiteens, økonomirådets og desisorenes til orientering)
- 7 Regnskap og revisors beretning (DnF m/åpenhetsrapport til godkjenning, NFOFs til orientering)
- 8 Forfatterforedrag
- 9 Klubbmøter

Søndag 23. mars før lunsj

- 10 Premissene for sonderinger med Forfatterforbundet
- 11 Styrets forslag
- 12 Innsendte forslag

Søndag 23. mars etter lunsj

- 13 Forslag til handlingsprogram 2025–2026
- 14 Forslag til budsjett 2025
- 15 Valg

FORSLAG TIL FORRETNINGSORDEN

1 Møtet holdes:

Lørdag 22. mars fra kl. 11.00 til ca. kl. 17.00

Lunsj kl. 13.00–14.00

Kaffe kl. 16.00–16.30

Middag kl. 19.30

Søndag 23. mars fra kl. 10.30 til ca. kl. 16.00

Lunsj kl. 12.30–13.30

- 2 Når ordstyreren finner det nødvendig, innføres to minutters taletid, maksimalt to innlegg fra hver årsmøtedeltaker til hver sak på dagsordenen og inntil to replikker til hvert innlegg totalt.
- 3 Dagsorden skal søkes avviklet i vedtatt rekkefølge.

Styrets forslag til:

Møteleder: Karine Nyborg

Referent (kun vedtaksprotokoll): Administrasjonen

Fullmaktskomité: Styrets forslag til fullmaktskomité vil bli lagt frem ved møtets begynnelse.

Redaksjonskomité: Styrets forslag til redaksjonskomité vil bli lagt frem ved møtets begynnelse.

Et tellekorps på minst fem medlemmer oppnevnes ved møtets begynnelse.

STYRETS FORSLAG

1. Forslag til indeksregulering av kontingenten

Kontingenten heves til kroner 750 med virkning fra og med 2025.

Begrunnelse:

I hht. vedtektene er det Årsmøtet som vedtar medlemskontingenten, og det har vært innkrevd kontingent siden foreningen ble startet. Medlemskontingenten ble sist hevet av årsmøtet i 2017 til 600 kroner. En heving som foreslått vil kun innebære at kontingenten er indeksjustert.

2. Forslag til endring av navn og vedtekter Stipendfondet

Endringer i foretakslovgivningen tilsier at alle stiftelser som ikke har stiftelse i navnet, blir omdøpt «stiftelsens navn STI».

Styrets foreslår derfor at

DEN NORSKE FORFATTERFORENINGENS STIPENDFOND
endrer navn til
DEN NORSKE FORFATTERFORENINGENS STIPENDSTIFTELSE

Forlag til vedtak 1
DEN NORSKE FORFATTERFORENINGENS STIPENDFOND
endrer navn til
DEN NORSKE FORFATTERFORENINGENS STIPENDSTIFTELSE

Forslag til vedtak 2
Vedtektene til DEN NORSKE FORFATTERFORENINGENS STIPENDFOND
endres i tråd med vedtak 1.

I tråd med dette forslag vil de nye vedtektene se ut som følger:

DEN NORSKE FORFATTERFORENINGENS **STIPENDSTIFTELSES** ~~STIPENDFONDETS~~ VEDTEKTER
pr. desember 2025
(Endret av Årsmøtet i hhv. 2004, 2007, 2014 og 2025)

KAPITTEL I. FONDENE OG DERES FORVALTNING

§ 1

Forvaltningen av ~~fondene~~ **stiftelsen** skal ha som formål å sikre fondenes realverdi og oppnå en avkastning som skal kunne brukes i tråd med Den norske Forfatterforenings vedtekter. Investeringene av ~~Fondets~~ **Stiftelsens** midler skal ha en konservativ til moderat risikoprofil. ~~Fondets~~ **Stiftelsens** midler skal forvaltes forsvarlig og skal til enhver tid være plassert på en hensiktsmessig og betryggende måte. Det skal legges vesentlig vekt på hensynet til høy sikkerhet og bred risikospredning og dernest hensynet til behovet for likviditet og avkastning. Rammene for de ulike investeringsklassene vedtas av styret etter innstilling fra Økonomirådet. Styret vedtar et særskilt forvaltningsreglement for Økonomirådets arbeid.
(Sist endret av Årsmøtet 16. mars 2014)

§ 2

~~Fondene~~ **Stiftelsen** forvaltes av foreningens Økonomiråd, se foreningens vedtekter § 12. Rådet velger selv sin formann. ~~Fondene~~ **Stiftelsen** forpliktes ved underskrift av foreningens formann og ett av rådets medlemmer.

KAPITTEL II. STIPENDFONDET **STIPENDSTIFTELSEN**

(heri opptatt Knut Hamsuns fond, Ibsen-Bjørnson-fondet, Rolf Stenersens fond, Nordahl Griegs minnefond og Ole Bangs, Nini og Johan Ankers, Oscar Aagaards, Solvejg Eriksens, Astrid Hjertenæs Andersens, Gudrun Brauti Knutslid og Einar Knutlids, Einar Tellefsens og Lars K. Østerholt og hustru Ingeborgs legat, Olaf Schous legat samt Tarjei Vesaas' Debutantlegat)

§ 1

Den samlede kapital kr 2 232 721,- for ovennevnte fonds skal danne grunnlaget for et fond som bærer navnet "Den norske Forfatterforenings **stipendstiftelse stipendfond**". Styre for ~~fondet~~ **stiftelsen** skal ha åtte representanter og være det samme som Den norske Forfatterforenings styre, valgt av foreningens årsmøte. (Jf. DnFs lover § 10).

§ 2

Stipendstiftelsens ~~fondets~~ formål er å gi stipend til skjønnlitterære forfattere, i tillegg til Tarjei Vesaas' debutantpris.

§ 3

Styret for Den norske Forfatterforening vedtar tildeling, etter innstilling fra Det litterære Råd.

§ 4

Stiftelsens ~~Fondets~~ kapital skal ikke angripes. 10 % av avkastningen legges til kapitalen årlig. Resten av avkastningen utbetales i stipend.

§ 5

Av **stiftelsens** ~~fondets~~ midler skal det hvert år utbetales et stipend kalt "Tarjei Vesaas' debutantpris" til fjorårets beste unge debutant (etter regler fastsatt av Tarjei Vesaas)

§ 6

Ved innstillinger til stipend fra **stiftelsen** ~~fondet~~ skal Det litterære Råd sørge for at både yngre og eldre forfattere, og begge målformer, blir tilgodesett.

§ 7

Stipend utlyses samtidig med de statlige kunstnerstipendene, og utbetales når innstillingen offentliggjøres.

Søknadsskjema er sammenfallende med DnFs Vederlagsfonds stipend.

Stipendene er oppgavepliktige, men ikke trekkpliktige.

§ 8

Ved innstillinger til stipend skal det i første rekke tas hensyn til litterær kvalitet.

Organisasjonstilørighet er uten betydning for vurderingen.

§ 9

Stiftelsen ~~Fondet~~ forvaltes i henhold til §§ 1 og 2 i "Vedtekter for Den norske forfatterforenings Fonds".

KAPITTEL III. ALMINNELIGE BESTEMMELSER

§ 1

Foreningens revisor reviderer **stiftelsens** ~~fondenes~~ regnskaper.

§ 2

Skulle foreningen besluttes oppløst, skal Økonomirådet og foreningens styre sammen avgjøre hvordan **stiftelsens** ~~fondenes~~ midler skal disponeres.

§ 3

Forslag til endringer i disse vedtekter må forelegges Økonomirådet og vedtas av foreningens medlemmer på en generalforsamling med 2/3 flertall.

3. Forslag til å gi mandat til Kopinor om å forvalte medlemmenes rettigheter ved lisensiering av beskyttet innhold til bruk i kunstig intelligens

Styret foreslår derfor at

Den norske Forfatterforening gir fullmakt til at Kopinor, på ikke-eksklusivt grunnlag, skal forvalte medlemmenes rettigheter ved lisensiering av beskyttet innhold til bruk i kunstig intelligens.

Bakgrunn:

Den norske regjeringen ønsker å etablere en nasjonal infrastruktur for kunstig intelligens og har derfor bevilget 20 mill. kroner til etableringen av en enhet for trening, oppdatering og tilgjengeliggjøring av norske og samiske språkmodeller i Nasjonalbiblioteket (NB). Utviklere skal kunne bruke modellene til å lage KI-baserte verktøy og tjenester til bruk for eksempel innen forvaltning, skole og helse.

I august 2024 la NB, UiO og NTNU frem en rapport om Mímir-prosjektet, som har forsøkt å måle hvilken verdi det har å bruke opphavsrettslig beskyttet materiale i treningen av en språkmodell. Norge sitter på et unikt materiale, ettersom en uvanlig stor mengde av den nasjonale litteraturen og avisene er digitalisert. Forskningsprosjekt viser at rettighetsbelagt innhold gir norske språkmodeller høy kvalitet Mímir er første del av et oppdrag Nasjonalbiblioteket har fått fra KUD. Det neste steget er å vurdere om det bør lages en kompensasjonsmodell og eventuelt et forslag til en slik modell. DnF og de andre skribentorganisasjonene fulgte Mímir-prosjektet gjennom flere møter. Nasjonalbiblioteket og Kopinor startet høsten 2024 samtaler som forberedelse til en eventuell forhandling. Kopinor har bedt DnF og andre medlemsorganisasjoner om mandat til å forvalte medlemmenes rettigheter ved lisensiering av beskyttet innhold til bruk i kunstig intelligens. Se vedlegg 1.

Forholdet til DnFs vedtekter

I Den norske Forfatterforenings vedtekter finnes følgende relevante bestemmelser om å gi fullmakt til forvaltning av medlemmenes rettigheter:

§ 4 – Avtaler

Den norske Forfatterforening representerer medlemmene i forhandlinger om utnyttelse av rettighetene til deres verk for eksemplarframstilling i undervisningsinstitusjoner, andre institusjoner eller ervervsvirksomheter, eksemplarframstilling for funksjonshemmede, ved å gjøre verkene tilgjengelig for allmennheten ved kringkasting eller i andre sammenhenger hvor avtale er nødvendig for å utløse en lovbestemt avtalelisens. Den norske Forfatterforening kan gi fullmakt til annen organisasjon om å forvalte slike rettigheter. Også ellers kan foreningen inngå bindende avtaler på medlemmenes vegne, jfr. § 29, 2. og 3. ledd.

§ 29 – Uravstemning

Styret kan innen åtte dager etter at et årsmøte eller et medlemsmøte har truffet et vedtak, sende vedtaket ut til skriftlig og hemmelig avstemning blant medlemmene med 14 dagers frist for innsendelse av stemmesedler. Styret skal iverksette slik avstemning hvis det innen 14 dager etter vedtaket kreves av minst ti medlemmer. Valgresultater kan ikke sendes til uravstemning.

Fullmakt til å inngå bindende avtaler på medlemmenes vegne utover det som følger av § 4, 1. ledd kan enten innhentes ved vedtak på årsmøte, eller styret kan sende slikt forslag til uravstemning.

Styret har plikt til å gjøre resultatet av forhandlinger eller meklinger kjent for medlemmene så snart som mulig. Dersom 25 medlemmer krever det innen 14 dager regnet fra utsendelse av styrets vedtak

til medlemmene skal det innkalles til ekstraordinært årsmøte. Dette årsmøtet skal bare behandle det vedtak som er kunngjort. Vedtak truffet ved uravstemning er bindende for styret. Er et årsmøtes vedtak utsendt til uravstemning, er det utfallet av uravstemningen som blir bindende. Styrets vurdering er at Kopinor kan gis fullmakt, men at saken bør avgjøres av årsmøtet, jfr. § 29 andre ledd, ettersom lisensiering av beskyttet innhold til bruk i treningen av kunstig intelligens er en ny utnyttelsesmåte som ikke fantes da vedtektene ble skrevet.

Begrunnelse:

Styret i Den norske Forfatterforening har tiltro til at Kopinor kan forvalte en slik fullmakt til beste for medlemmene i foreningen. Organisasjonen har et solid kunnskapsgrunnlag og har i prosessen så langt vist vilje til å lytte til innspill fra medlemsorganisasjonene. Å forhandle samlet gir styrke, og flere av medlemsorganisasjonene, som NFFO, har allerede gitt Kopinor fullmakt til å forvalte KI-rettighetene. Velger DnF å ikke gi slik fullmakt, vil organisasjonen selv måtte gjøre et omfattende og vanskelig arbeid med å komme i forhandlingsposisjon.

Fullmakten er kun knyttet til lisensiering av verker, og er ikke til hinder for at DnF kan arbeide for å fremme medlemmenes interesser i andre saker knyttet til KI, for eksempel en kulturpolitisk begrunnet vederlagsordning eller andre tiltak som skal kompensere for konkurransevidning til fordel for KI.

VALGKOMITEENS INNSTILLING

STYRET:

Leder:	Bjørn Vatne*	–	(gjenvalg)
Styremedlemmer:	Sandra Lillebø	–	(gjenvalg)
	Sivert Nesbø	–	(gjenvalg)
	Hanne Ramsdal	–	(gjenvalg)

(*Vatne velges for ett år)

Styret vil etter denne innstillingen se slik ut for perioden mars 2025 – mars 2026:

Leder:	Bjørn Vatne	–	gjenvalg
Nestleder:	Amalie Kasin Lerstang	–	ikke på valg
Styremedlemmer:	Jens M. Johansson	–	ikke på valg
	Sandra Lillebø	–	gjenvalg
	Oda Malmin	–	ikke på valg
	Sivert Nesbø	–	gjenvalg
	Endre Ruset	–	ikke på valg
	Hanne Ramsdal	–	gjenvalg

DET LITTERÆRE RÅD

	Aina Basso	–	ny
	Thomas Marco Blatt	–	ny
	Adelheid E. Seyfarth Gulbrandsen	–	gjenvalg
	Ruth Lillegraven	–	ny
	Tor Eystein Øverås	–	ny

DnFs litterære råd vil etter denne innstillingen se slik ut for mars 2025 – mars 2026:

Bokmål:	Thomas Marco Blatt	–	ny
	Jørgen Brekke	–	ikke på valg
	Adelheid E. Seyfarth Gulbrandsen	–	gjenvalg
	Aina Villanger	–	ikke på valg
	Tor Eystein Øverås	–	ny
Nynorsk:	Aina Basso	–	ny
	Ruth Lillegraven	–	ny

OPPTAKSKOMITEEN

	Gøhril Gabrielsen*	–	gjenvalg
	Ingebjørg Berg Holm	–	ny
	Erlend Wichne	–	ny

(* Gabrielsen velges for ett år. Hun ble valgt på suppleringsvalg i juni 2024. I hht. til vedtektene avholdes suppleringsvalg for den tid som gjenstår frem til neste årsmøte, da nyvalg for resterende periode finner sted.)

Opptakskomiteen ser slik ut for mars 2025 – mars 2026

Bokmål:	Gøhril Gabrielsen	–	gjenvalg
	Ingebjørg Berg Holm	–	ny
	Erlend Wichne	–	ny
Nynorsk:	Olaug Nilssen	–	ikke på valg
	Erlend Skjetne	–	ikke på valg

DESIORER 2025:	Heidi Marie Kriznik	–	gjenvalg
	Anne Oterholm	–	gjenvalg

ØKONOMIRÅDET Ingen på valg

Økonomirådet ser slik ut for mars 2025 – mars 2026:

Leder av DnF	–	ikke på valg
Mikkel Bugge	–	ikke på valg
Linni Tiller (ekstern)	–	ikke på valg

STYRETS FORSLAG TIL VALGKOMITÉ**Styrets forslag til valgkomité for mars 2025 – mars 2026**

Hans Petter Blad	–	gjenvalg
Birger Emanuelsen	–	ny
Ingvild Holvik	–	gjenvalg
Sandra Lillebø (styrets representant)	–	ny
Adelheid E. Seyfarth Gulbrandsen (rådets representant)	–	ny
Erlend Wichne (opptakskomiteens representant)	–	ny

VEDLEGG 1

Kopinor

Avtaler om bruk av beskyttet innhold i kunstig intelligens
Fullmakter fra rettighetshaverne

Innledning

Kopinor ble opprettet i 1980 og samler 23 opphaver- og utgiverorganisasjoner. Bakgrunnen var at skoler og arbeidsplasser i stadig økende utstrekning tok i bruk fotokopiering til å fremstille nye eksemplarer av opphavsrettslig beskyttet innhold hentet fra bøker, blader, aviser m.m.

I stedet for å forby bruken eller vente på at det offentlige skulle gå inn og regulere ved hjelp av fribruksregler, unntak eller tvangslisenser, gikk rettighetshaverne sammen for å lisensiere bruken mot vederlag. Strategien må sies å ha vært en suksess, og Kopinor har siden starten hentet inn **over 8,5 milliarder kroner** til rettighetshaverne.

Kopieringen til undervisning og intern bruk i virksomheter ble fra 1990-tallet i økende grad digital. Kopinors organer besluttet tidlig at avtaler om digital bruk skulle være en del av virksomheten, og i 1999 ble det utarbeidet et drøftingsnotat der medlems-organisasjonene blant annet ble spurt om de ønsket at Kopinor inngikk generelle avtaler om digital kopiering og om de ønsket bistand til å sikre at de hadde grunnlag til å overdra fullmakter fra sine medlemmer.

Som et resultat av denne prosessen fikk Kopinor fullmakt til å inngå avtaler om digital bruk på alle områder unntatt dagspresse (senere har dagspresse blitt inkludert i avtaler for undervisning). De første avtalene om digital kopiering kom i 2008, og i 2012 kom Bokhylla-avtalen om tilgjengeliggjøring på internett.

Med generativ kunstig intelligens står vi overfor et nytt teknologisprang og nye brukerbehov. Igjen står vi overfor problemstillingen om å inngå avtaler, håndheve forbud eller akseptere offentlige reguleringer.

Svaret er ikke gitt, og i Kopinor er det styret som er delegert oppgaven å inngå avtaler på rettighetshavernes vegne. Men det er medlemsorganisasjonene som må beslutte om KI skal være et lisensieringsområde for Kopinor og som på sine medlemmers vegne i så fall må sikre at Kopinor har de nødvendige fullmakter til å inngå eventuelle avtaler.

Kopinor ber derfor om tilbakemelding fra medlemsorganisasjonene på om dere ønsker at Kopinor, på ikke-eksklusivt grunnlag, skal forvalte deres medlemmers rettigheter ved lisensiering av beskyttet innhold til bruk i kunstig intelligens. 2

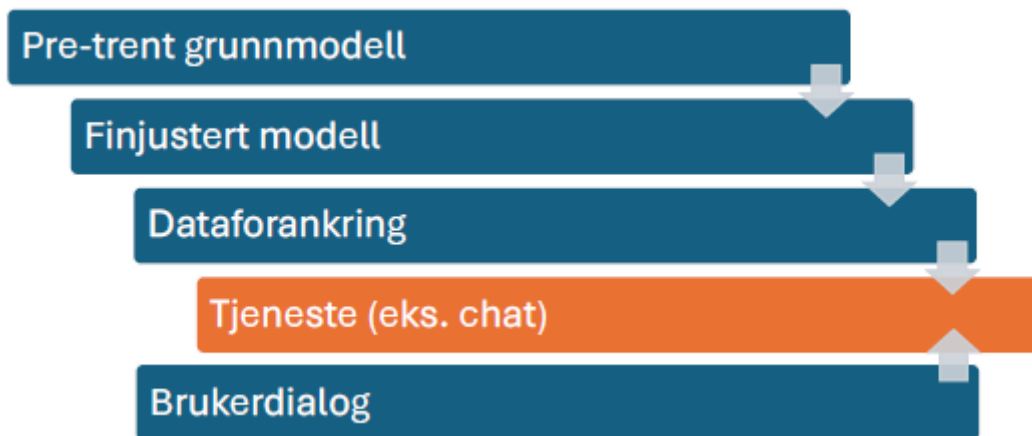
Dette notatet er ment å gi bakgrunnsinformasjon slik at organisasjonene skal kunne gjøre gode beslutninger. Se mer om den videre prosessen for tilbakemelding på siste side.

For mer informasjon om ulike sider ved generativ KI, henviser vi til de tre KI@K-notatene som ble utarbeidet tidligere i 2024.

Avtaler om bruk i kunstig intelligens

Teknologien bak generativ kunstig intelligens utvikles i svært høyt tempo, og nye løsninger lanseres nærmest fra uke til uke. Det som imidlertid ligger fast, er at utviklingen av språkmodeller skjer ved maskinlæring basert på store mengder tekst, hvorav mye er opphavsrettslig beskyttet. Tilsvarende brukes opphavsrettslig beskyttede bilder og musikkverk til å fremstille spesialiserte KI-tjenester.

Trinnene i utviklingen av KI-tjenester er ikke klart definerte, men figuren nedenfor er et bilde på en typisk prosess. I alle trinnene kan beskyttet materiale inngå, fra *grunnleggende trening* av modellen, via *finjustering* på spesialiserte datasett til *dataforankring*, der modellen kobles opp mot faktiske datakilder. I tillegg vil brukeren i mange tilfeller bruke beskyttet materiale, for eksempel hvis hen ber KI-tjenesten om å lage en oppsummering av en utgitt tekst.

En forenklet oversikt over trinnene i utviklingen og bruk av en KI-tjeneste. På alle trinn, fra grunntrening til brukers innmatninger, kan det forekomme bruk av opphavsrettslig beskyttet materiale.

Nasjonalbiblioteket

I desember 2023 ba Kultur- og likestillingsdepartementet Nasjonalbiblioteket (NB) om å sette i gang et forskningsprosjekt som skulle undersøke verdien av opphavsrettslig beskyttet materiale i trening av norske generative språkmodeller. NB skulle videre vurdere grunnlaget for en eventuell kompensasjonsordning for norske rettighetshavere, og eventuelt utarbeide forslag til en slik ordning.

Forskningsprosjektet fikk navnet Mímir og ble gjennomført i samarbeid med Universitetet i Oslo og NTNU (NorwAI). Det ble trent til sammen 17 modeller basert på ulike korpus og konfigurasjoner. Prosjektrapporten (juli 2024) konkluderer med at «opphavsrettsbeskyttet materiale bidrar til forbedring av modellens ytelse». Det pekes særlig på fagtekster og medieinnhold.

Høsten 2024 gjennomfører NB og Kopinor forberedende samtaler om et prinsipielt rammeverk for en modell for kompensasjon for trening på rettighetsbelagt materiale i norske språkmodeller.

Avtaler

Kopinor legger følgende prinsipper til grunn for sitt arbeid med KI:

1. Ved maskinlæring og mating av KI-verktøy skjer det en **eksemplarframstilling** som betinger tillatelse eller hjemmel i lov
2. Det skal avtales **vederlag** når det gis en slik tillatelse
3. Det skal være **åpenhet** om hvilke verk eller type verk som benyttes og hvordan de benyttes
4. Det skal som hovedregel være en rett til å **reservere** seg fra avtalen
5. Avtalen skal begrenses slik at den **ikke skader** rettighetshavernes legitime interesser og normal utnyttelse av verk

Som vist ovenfor vil beskyttet materiale kunne brukes i alle trinn i utvikling og bruk av KI-modeller. Derfor vil det også kunne være aktuelt med avtaler for ulike typer bruk:

Trening av grunnmodeller/språkmodeller

Dette gjelder masseutnyttelse av verk hvor volum er essensielt. Eventuelle forhandlinger med Nasjonalbiblioteket hører inn her.

Fintrening eller forankring for utvikling av tjenester

Dette kan gjelde kommersielle og ikke-kommersielle tjenester, og utnyttelse av mange verk eller et mer spesialisert utvalg. Rollefordelingen mellom Kopinor og de enkelte rettighetshaverne på dette området må avklares nærmere.

Intern kopiering og bruk av KI-verktøy eller tjenester

Når brukere mater KI-verktøy med beskyttet innhold, skjer en eksemplarframstilling som naturlig kan lisensieres som en utvidelse av de eksisterende kopieringsavtalene for undervisning og arbeidsplasskopiering.

Det er for tidlig å si hvilken potensiell økonomisk verdi som ligger i kollektiv lisensiering av disse tre ovennevnte områdene. Dels snakker vi om helt nye områder og upløyd mark, slik som lisensiering for trening av grunnmodeller. Dels vil det handle om å møte behov og styrke vår posisjon overfor eksisterende avtaleparter der tradisjonell kopiering for intern bruk og i undervisning kan suppleres, eller til dels erstattes, av bruk av KI-verktøy. 4

Men dersom rettighetshaverne skal sikres vederlag for masseutnyttelse av verk, er det vanskelig å se noe godt alternativ til kollektiv lisensiering.

Lovgivning

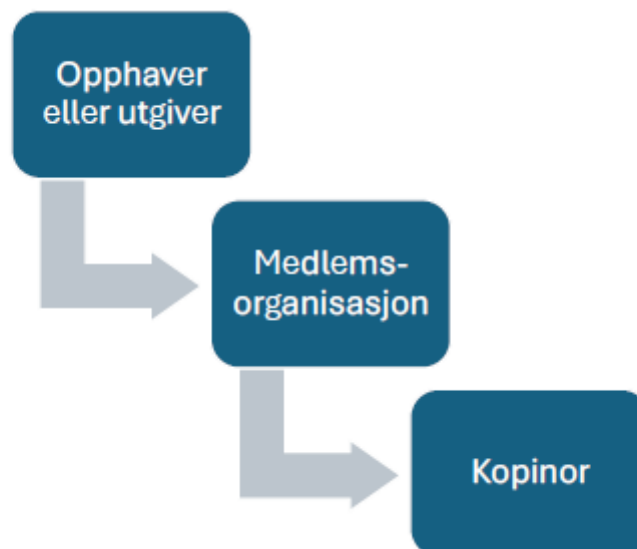
Eksemplarfremstilling til bruk i KI-trening blir regulert i norsk lov når EUs digitalmarkedsdirektiv blir gjennomført, trolig i 2025. Da vil tekst- og datautvinning til forskningsformål være omfattet av en fribruksregel (direktivets art. 3). Det samme gjelder tekst- og datautvinning til andre formål (art. 4), men da med en mulighet for rettighetshaver til å reservere seg.

Kopinor var blant dem som i høringsrunden stilte spørsmål ved om ikke disse bestemmelsene går for langt når tekst- og datautvinning brukes til å trene generativ kunstig intelligens. Imidlertid henviser EUs KI-forordning (*AI Act*), som ble vedtatt 2024, direkte til de unntak og innskrenkninger som følger av direktivet.

Nasjonalbiblioteket har allerede i dag en forskriftshjemmel til å «fremstille eksemplar av åndsverk i sine samlinger som grunnlag for språklige korpuser for forskningsformål». Denne hjemmelen ligger blant annet til grunn for utviklingen av Språkbanken og til Nasjonalbibliotekets forskning på og utprøving av KI-modeller.

Fullmakter fra rettighetshaverne

Hovedregelen i opphavsretten er at en opphaver – eller den som opphaver har overdratt rettigheter til – selv gir samtykke til videre bruk.

Fullmaktskjeden fra rettighetshaver via medlemsorganisasjon til Kopinor.

Ofte er det ikke mulig eller hensiktsmessig for rettighetshaveren å inngå slike avtaler selv. Kollektive forvaltningsorganisasjoner som Kopinor er opprettet for å ivareta rettighetene i slike tilfeller. Dette er formulert slik i Kopinors formålsparagraf:

Kopinors formål er å sikre de økonomiske og ideelle rettigheter til opphavere og andre rettighetshavere ved å forvalte rettigheter på ikke-eksklusivt grunnlag hvor medlemmene finner det hensiktsmessig.

Kopinor kan ikke inngå slike avtaler på vegne av rettighetshaverne uten fullmakter. Dette ordnes ved at den enkelte opphaver eller utgiver gjennom sitt medlemskap har gitt fullmakter til medlemsorganisasjonen, normalt gjennom organisasjonens vedtekter. Gjennom medlemskap i Kopinor gir medlemsorganisasjonen fullmakt videre på vegne av sine medlemmer.

Avtalelisens

De fleste avtalene Kopinor inngår, omfatter også verk fra rettighetshavere som ikke er organisert gjennom våre medlemsorganisasjoner. Åndsverklovens regler om avtalelisens utvider avtalene til også å gjelde slike verk. Dette gjør det enklere for brukeren og sikrer mot søksmål fra utenforstående rettighetshavere.

Kopinors større avtaler er inngått i medhold av *særskilte* bestemmelser om avtalelisens (bruk i undervisning, i virksomheter og i arkiv, bibliotek og museer). I tillegg gir åndsverkloven adgang til å inngå avtaler med avtalelisenavirkning også på andre områder (*generell avtalelisens*)
Forutsetningen for å utløse avtalelisens er i alle tilfeller at organisasjonen

representerer et betydelig antall opphavere til verk som brukes i Norge, og er egnet til å forvalte rettighetene på området (§ 63)

Kopinors representativitet, basert på fullmakter fra medlemsorganisasjonene, er derfor også avgjørende for å utløse avtalelisens.

Fra fullmakter til avtale

Kopinor inngår avtaler med brukere på vegne av rettighetshaverne, på grunnlag av fullmakter fra medlemsorganisasjonene. Alle avtaler skal godkjennes av styret, og her vil de nærmere rammene for bruken være definert. I mange tilfeller har styremedlemmer deltatt i forhandlinger, og konkrete avtaleforslag vil ofte være forankret hos de mest berørte organisasjonene.

Siden Kopinor er en konsensus-basert organisasjon, vil medlemsorganisasjonene derfor ha en stor innflytelse på de enkelte avtaleinngåelsene, også etter at det er avgitt mer overordnede fullmakter. 6

Videre prosess

Dette notatet ble behandlet som en drøftingssak i Kopinors styre 13. desember 2024. Vi ber om at organisasjonen innen 1. april 2025 svarer på følgende spørsmål:

Ønsker dere at Kopinor, på ikke-eksklusivt grunnlag, skal forvalte deres medlem-mers rettigheter ved lisensiering av beskyttet innhold til bruk i kunstig intelligens?

Ved bekreftende svar forutsettes det at organisasjonen vil sikre at dennes vedtekter gir anledning til å overdra slike rettigheter til Kopinor.

Vennligst benytt vedlagte svarskjema. Det er anledning til å legge ved utdypende kommentarer eller forbehold. Hvis organisasjonen trenger mer tid til å få formelle vedtak på plass (f.eks. på grunn av årsmøtebehandling), ber vi uansett om et foreløpig svar innen fristen. Hvis dere har behov for bistand fra Kopinors administrasjon, f.eks. i form av deltakelse på styremøter e.l., kontakt avd.dir. Hege Døsland, hd@kopinor.no.

Oslo, 18. desember 2024

Vennlig hilsen KOPINOR

Hege Munch Gundersen (sign.) adm. direktør